

Vaan

Orgaan van de Bond van
Hervormde Mannenverenigingen op Gereformeerde Grondslag

- Wonderkinderen blz. 3
- Geloof en wetenschap blz. 9
- Dordtse Leerregels inleiding blz. 11
- Uitnodiging Bondsdag 2017 blz. 20

Ds. J.H. Lammers

• Van de voorzitter

Einde vakantie

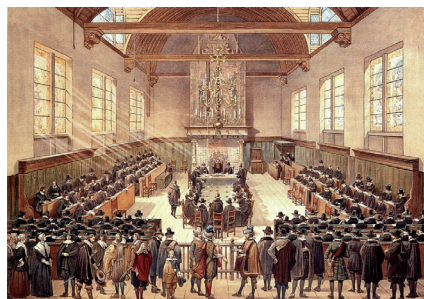
Als u dit nummer ontvangt van de Hervormde Vaan, is voor de meesten de vakantieperiode voorbij. Ik hoop dat u met frisse moed de voorbereidingen treft voor de komende winterperiode. Het is een voorrecht om op allerlei manieren de bijbel te bestuderen, persoonlijk en gezamenlijk.

Nieuwe leden

Het interview dat onlangs in de Waarheidsvriend werd geplaatst, heeft verschillende verenigingen gestimuleerd om op zoek te gaan naar nieuwe leden onder de jonge mannen van de gemeente. Als bestuur bezinnen we ons in het najaar hoe we u daarin kunnen adviseren. Bij onze mannenbond zijn ongeveer 150 verenigingen aangesloten. Als elke vereniging in het komende seizoen jaar één lid werft, betekent dat een verhoging van 150 leden. Mijns inziens is het een bereikbaar doel. Meer echter zou natuurlijk nog mooier zijn. Zullen we ons ervoor inzetten?

Dordtse Leerregels

Naast de vaste rubrieken zal in de komende tijd aandacht worden besteed aan de Dordtse Leerregels. De predikanten in ons bestuur zullen om de beurt een artikel schrijven die op een verenigingsavond te gebruiken is. Een samenvatting van dit belijdenisgeslacht is in de Engelstalige wereld bekend onder de naam TULIP (komt in de Nederlandse vertaling minder naar voren). Het staat voor: totale verdorvenheid, onvoorwaardelijke verkiezing, beperkte verzoeking, onwederstandelijke genade en de volharding van de gelovigen. Het is van groot belang voor ons geloofsleven dat we deze thema's steeds weer bespreken.

Bondsday

We zien uit naar de gezamenlijke bondsdag op zaterdag 28 oktober. Helaas heeft prof. Baars zijn bijdrage afgezegd vanwege een ernstig ongeluk met de fiets. We wensen hem Gods zegen toe en bidden dat hij herstellen mag. Er wordt op dit moment gezocht naar een vervanger die de lezing kan houden over Calvijn.

• De kopij voor het oktober-nummer moet vóór 20 september bij de drukker (info@boutdruk.nl) aanwezig zijn.

• in dit nummer

Van de voorzitter.....	2
Meditatie	3
Bijbelstudie o.t.....	4
Bijbelstudie n.t.....	7
'Onder een vergrootglas'	9
Dordtse Leerregels (leiding).....	11
Dordtse Leerregels (hoofdstuk 1, artikel 1-5).....	14
Organisatienieuws.....	16
Boekbesprekingen.....	16
Overlijdensberichten.....	18
Boekbesprekingen.....	19
Uitnodiging Bondsday 2017	20

Adres administratie:

Hervormd Bonds bureau, Beatrixstraat 20a,
3862 DB Nijkerk • T 033 - 2456699
E bonds bureau@filternet.nl
Bankrek.nr. NL08RABO0377871559
t.n.v. Herv. Mannenbond op G.G. te Nijkerk

Openingstijden Hervormd Bonds bureau:

Maandag t/m donderdag van 8.30-11.30 uur.
Vrijdag gesloten.

Wonderkinderen

*Zie, ik en de kinderen die de HEERE mij gegeven heeft,
dienen tot tekenen en wonderen in Israël.*

Jesaja 8:18a

Jesaja loopt door Jeruzalem met zijn twee kinderen Sjear-Jasjub en Maher-Sjalal-Chasj-Baz. Het is de tijd dat het Syrische Rijk in de nabije omgeving een land van betekenis is. Overal zendt het troepen en roversbenden naar toe. En vooral voor het Tweestammen-rijk Juda is de toestand hachelijk te noemen. Pekah, de koning van Israël heeft namelijk de Syrische koning Rezin als bondgenoot gekozen in de strijd tegen Juda. Branden worden ze genoemd (vers 4)! Letterlijk wordt het land gebrandschat, er zal hongersnood komen en een diepe val van de economie zal het land naar de ondergang sleuren. Hoe velen zullen sneuvelen! Zal er nog toekomst zijn? Beelden van steden als Mosul staan ons voor ogen.

In die donkere tijd roept de Heere Jesaja tot profeet (Jes. 6). Niet de gaande en komende (wereld)rijken hebben het voor het zegen, maar het bestuur en beleid ligt in Gods hand. Heel duidelijk laat de Heere aan Israël zien dat dit zowel voor de langere als ook de kortere termijn geldt. Daar is een geloofsoog voor nodig. Dat ondanks de omstandigheden op de Heere, Zijn werk en beloften leert zien.

Meer dan eens wil de Heere in de geschiedenis kinderen in Zijn heilsplan betrekken.

Jesaja krijgt achtereenvolgens twee kinderen. Ze zullen in die bange tijd gelden als tekenen en wonderen in Israël. Jozua en Kaleb hebben met eigen oog mogen zien dat God Zijn Woord houdt! De baby's die eertijds op de armen gedragen werden, steken 40 jaar later de Jordaan over en beërven het beloofde land. Met Psalm 8 zingen we over de sterkte die de Heere uit de mond van de kleinste kinderen bereid om de vijand een halt toe te roepen. Het heden heeft de schijn tegen. De stad Jeruzalem heeft toekomst. Straks zal het gelach van spelende kinderen te horen zijn.

Nee, die kinderen zelf kunnen de vijand niet de baas. Welke vijand trouwens ook, tijdelijke en geestelijke. De Heere wil de bewoners van Jeruzalem en ook ons leren dat Zijn Koninkrijk niet aan een zijden draadje hangt, maar vast is en blijft. De muren van Jeruzalem worden zelfs gebouwd. Echter, niet door kracht en niet door geweld, maar door Gods Geest zal het geschieden. Wat een zegen als ons oog en hart daarvoor open gaat. Is het niet groot wanneer Hij ons bij dat bouwen persoonlijk inschakelt? In Gods Koninkrijk overwint het zwakke de sterke en beschaamt het dwaze de wijsheid.

Juist in diezelfde wordt er in Jeruzalem

nog een kind geboren. Het draagt de naam Immanuël. En samen met de twee kinderen van Jesaja mag hij heenwijzen naar dé Immanuël, God met ons. Het welbehagen van de Heere gaat door Zijn hand gelukkig voort. Welzalig u en jij, die vast op Hem leren vertrouwen. Om voor Hem, Zijn schoonheid en heerschappij, oog te krijgen. Hij is verschenen en zal verschijnen aan het volk dat in duisternis wandelt (Jes. 9).

Kinderen worden aan onze zorgen toevertrouwd. We zetten hen niet op de wereld,

maar we ontvangen hen om ze op te voeden. Om hen op te voeden en op de toekomst voor te bereiden kan het Woord van God niet ontbreken. Laat de kinderen tot Mij komen, sprak Jezus. Om ze door Hem te laten omarmen en Zijn zegen te ontvangen. Die zegen reikt verder dan het tijdelijke en aardse. Onder de werking van de Heilige Geest is het Woord een kracht van God tot zaligheid. Zodat er jongeren mogen opstaan die in deze tijd tot heil en zegen, tot tekenen en wonderen zullen zijn. Die straks de Heere Jezus mogen verwelkomen wanneer Hij komt met de wolken van de hemel.

Ds. W.P. Emaus

• *Bijbelstudie o.t.*

Job 2:1-10

De tweede ontmoeting in de hemel (2:1-7).

Opnieuw richt de aandacht van de verteller zich op de hemel. De verzen 1-3a komen in grote lijnen overeen met hst. 1:6-8. Opnieuw stellen zich de zonen van God op voor de Heere en ook de satan komt in hun midden **“om zijn opwachting te maken bij de HEERE”** (vers 1).

Opnieuw wordt aan satan de vraag gesteld: **“Waar komt u vandaan?”** (vers 2a). Waarop de satan antwoordt dat hij de aarde heeft doorkruist (vers 2). Dan volgt, evenals bij de vorige ontmoeting de vraag of hij ook acht heeft geslagen op Zijn knecht Job (v. 3). De Heere wijst er opnieuw op dat niemand op aarde zo onberispelijk, rechtschapen,

godvrezend en wijkend van het kwaad is (v. 3). Dan volgt er een opmerkelijk gedeelte, dat spreekt over Jobs houding onder de doorstane beproevingen: “Hij houdt nog steeds vast aan zijn vroomheid, hoewel u Mij tegen hem opgezet hebt om hem zonder reden te verslinden” (vers 3b). Hier valt de verwijtende toon op: God geeft aan dat de satan (!) Hem heeft aangezet om Job zonder aanleiding te gronde te richten.

Vers 4:

Opmerkelijk is de reactie van de satan: **“Toen antwoordde de satan de HEERE en zei: Huid voor huid! Alles wat iemand heeft, zal hij geven voor zijn leven”**. “huid voor huid”; deze uitdrukking is aan de bedoeïenenhandel ontleend, waarbij men met dierenhuiden be-

taalde. Dat houdt in: men geeft voor iets wat het waard is. Het tweede zinsdeel verklaart het eerste: iemand wil alles wat hij heeft geven voor zijn leven; dat iemand bereid is de huid van een ander te geven om zijn eigen huid te redden. De satan wil met deze uitdrukking dan ook zeggen: U hoeft niet zo trots op Job te zijn, alsof hij U dient om U Zelf. Eigenlijk heeft hij het leven van zijn vee, knechten en kinderen aan U prijsgegeven om zijn eigen leven te kunnen behouden. Job heeft al die verliezen over voor puur eigen lijfsbehoud. Zolang zijn eigen lichaam nog gespaard blijft, houdt Hij nog wel aan U vast...

Vers 5:

Vandaar dat de satan ook vervolgt met de woorden: **“Steek Uw hand maar eens uit en tref zijn beenderen en zijn vlees. Voorwaar, hij zal U in Uw aangezicht vaarwel zeggen”**. Deze woorden doen sterk denken aan hst. 1 vers 11b. De duivel denkt en hoopt (!), dat Job bij de afbraak van zijn gezondheid God in Zijn aangezicht zal vervloeken.

In hst. 1 v. 11b ging het over Jobs bezit, terwijl het in dit vers om Jobs eigen gezondheid handelt. De satan geeft in deze woorden aan, dat Gods hand verder moet reiken dan zij tot dusver gedaan heeft. Tot nu toe heeft God Job “slechts” in zijn bezittingen aangetast, maar nu moet Hij ook eens zijn gebeente en vlees aantasten! In deze woorden wordt al gezinspeeld op de vreselijke ziekte, waardoor Job weldra zal getroffen worden.

Vers 6:

“En de HEERE zei tegen de satan: Zie, hij is in uw hand, maar spaar zijn leven”.

God gaat opnieuw in op de uitdaging van de

satan en geeft Job in zijn hand over. Nu mag de satan ook aan Job zelf komen; hij mag hem nu zijn gezondheid ontnemen. God zet wel Zijn beschermende hand rond het leven van Zijn dienaar Job (“maar spaar zijn leven”), maar voor al het overige wordt hij overgegeven aan satan.

Job verliest zijn gezondheid (2: 7-10)

Vers 7:

“Toen ging de satan weg van het aangezicht van de HEERE en hij trof Job met vreselijke zweren, van zijn voetzool af tot aan zijn schedel”. Ook hier maakt de satan direct gebruik van de door God verleende permissie. Hij gaat weg van de HEERE en maakt ten volle gebruik van zijn bevoegdheid op aarde. Hij maakt Job ernstig ziek. Van de voetzool tot de kruin komen er kwaadaardige zweren. Medici denken in dit verband aan de pokken. Dit is waarschijnlijker dan lepra (of melaatsheid), omdat de lepra het zeven dagen samen zitten met de vrienden (v.13) onmogelijk zou maken.

Vers 8:

“En Job nam een potscherf om zich daarmee te krabben, terwijl hij midden in de as zat”.

De jeuk van de zweren wordt ondragelijk. Daarom pakt hij een potscherf om zich te krabben. Job zit neer in de as. Hiermee wordt de mestvaalt bedoeld, die zich buiten het dorp bevindt. Niet een mestvaalt zoals bij ons. Het gaat om een heuvel van as, scherven, droge mest, die in de loop der jaren tot een aanzienlijke hoogte uitgegroeid is, zodat hij hoog boven het dorp uitsteekt.

Zo komt Job op de vuilstortplaats terecht. Het lijkt er zelfs op dat Job in zijn eigen huis niet meer valt te handhaven. Job wordt als drager van een ernstige en mogelijk besmettelijke ziekte naar de vuilnisbelt verwezen.

Vers 9:

Terwijl Job zich in deze ellendige toestand bevindt, verschijnt zijn vrouw. Het is opmerkelijk dat zij dezelfde woorden als God gebruikt in vers 3: **“Houd je nog steeds vast aan je vroomheid?”**. Intussen is er wel een heel groot verschil: in vers 3 klinken deze woorden heel positief, maar in de mond van Jobs vrouw klinken deze woorden uiterst cynisch. Zij roept haar man dan ook op God te vervloeken en te sterven: **“Zeg God vaarwel en sterf”**.

Jobs vrouw, verbitterd door het zware leed, maakt zich, wellicht onbewust, tot een instrument van satan. Zij geeft haar man immers een goddeloze raad: zeg God vaarwel en sterf. Ze spoort aan te doen wat satan graag zou willen (vgl. v. 5b). Nu wordt de positie van de grote lijder nog eenzamer: Job heeft nu ook eigenlijk zijn vrouw verloren, met wie hij anders zijn smart had kunnen delen.

Laten we intussen niet vergeten, dat ook de vrouw van Job het vreselijk zwaar heeft gehad. Ook zij moest op één dag haar tien kinderen aan de dood afstaan. En nu blijft ze eenzaam achter met een doodzieke man. En tóch wordt Jobs vrouw een instrument in de handen van de satan wanneer ze adviseert: breek met God en sterf; want dit is toch geen leven meer? De dood is de enige escape uit dit vreselijke lijden...

Vers 10:

Hoe zal Job op deze woorden van zijn vrouw reageren? **“Maar hij zei tegen haar: je spreekt zoals één van de dwaze vrouwen spreekt. Zouden wij het goede wel van God ontvangen en zouden we het kwade niet ontvangen? In dit alles zondigde Job met zijn lippen niet”**.

Job berispt zijn vrouw door erop te wijzen dat zij dwaze vrouwenpraat heeft gesproken. “als één van de dwaze vrouwen”; het hebreeuwse woord (Nabal) duidt niet alleen op dwaasheid in intellectueel opzicht. Het woord heeft ook een ethische en godsdienstige betekenis (zie Ps. 14:1).

Het is duidelijk dat de zwaar beproefde Job radicaal afstand neemt van de woorden van zijn vrouw. Job zal ook beseft hebben dat zijn vrouw er heel diep doorheen moest. Maar God vaarwel zeggen is voor Job geen optie. Daarom wil Job zijn vrouw tot bezinning brengen. Hij wijst haar gevaarlijk advies af en probeert tegelijkertijd zijn vrouw vast te houden. “Zouden we het goede van God ontvangen en het kwade niet ontvangen?”. Job volhardt nog in zijn vroomheid (antwoord op de vraag van zijn vrouw in vers 9a). Job kan en wil niet met zijn God breken. “In dit alles zondigde Job met zijn lippen niet”.

Het is wel zo dat de naam “HEERE” vervangen is door de naam van God. Job looft hier God niet meer zoals in hst. 1:21. Toch zondigt Job niet in wat hij zegt. Hij zegt God niet vaarwel. Hij erkent (opnieuw!) Gods vrijmacht om het goede én het kwade te zenden. Terwijl Job niet wist dat de satan

God opnieuw had uitgedaagd om hem tot het uiterste toe uit te testen... Zo belijdt Job op de vuilnisbelt: in God wordt geen onrecht gevonden!

Vragen:

1. Jobs gezondheid werd hem ook nog afgenomen. Hoe zou uw reactie (kunnen) zijn wanneer uw gezondheid ernstig bedreigd zou worden? Denk hierbij aan de twee totaal verschillende reacties op het lijden: de reactie van Job en die van zijn vrouw.
2. Waarom zou keer op keer Jobs vroomheid en oprechtheid onderstreept worden? (zie hst. 1: 1, 8 en 22 en hst. 2: 3 en 10).
3. Zou het advies van Jobs vrouw (hst. 2: 9) ook in onze tijd te horen zijn? Denk hierbij aan de discussies rondom "kwaliteit van leven", "voltooid leven" etc.
4. Hoe zou u vanuit dit Schriftgedeelte de lijnen willen doortrekken naar Christus?
5. Wat hebt u geleerd uit het behandelde Schriftgedeelte en hoe wilt u dat toepassen op uw eigen levenssituatie?

Ds. W. Westland

• *Bijbelstudie n. t.*

Gezag en lijden

1 Petrus 2:13–25

Vers 13-15

In het voorgaande gedeelte riep Petrus op tot een christelijke levenswandel. Nu maakt hij dat op enkele punten concreet. Eerst het GEZAG. We vragen ons af, of dit nodig was? De gedachte van de vrijheid in Christus kon gemakkelijk leiden tot een negatieve houding tegenover de Romeinse overheid. Daar gaat Petrus niet in mee. Hij wijst naar de Heere, Die het gezag heeft ingesteld. Om wanorde en chaos te voorkomen. Het valt op, dat hier over "menselijke" ordening wordt gesproken. Daarboven staat het gezag van God en Zijn Woord. Maar zolang het niet tegen Gods Woord ingaat, wordt je als christen geroepen om het provinciaal en landelijk gezag te respecteren. Ze zijn er immers om het kwaad te straffen en het goede te stimuleren. In vers 15 zegt Petrus met nadruk, dat God het zo wil.

Opdat de heidenen u niet kunnen beschuldigen van opstandigheid.

Vers 16 en 17

De christen wordt hier gewezen op de vrijheid in Christus. Hij heeft ons door Zijn sterven en opstanding vrijgemaakt van de banden der zonde en het juk van wetticisme. Maar dat betekent geen losbandigheid. Een christen kan daar niet van leven. Hij is wel vrij, maar tegelijk een dienstknecht van God, en is gehouden aan Zijn geboden. Dat heeft zijn consequenties voor het maatschappelijk leven: Houdt iedereen in waarde. Ga ook met de heidenen om op een respectvolle manier. En leef in de gemeente als broeders en zusters in liefde met elkaar. En wat daar nog boven uit gaat: Vreest God! De vreze Gods is een bekend thema in de Bijbel. Het betekent niet,

dat we bang voor God moeten zijn. Maar het is een heilige eerbied en liefde voor Hem en Zijn geboden. Daarna noemt Petrus de koning. Hij gebruikt dan een ander woord. De koning staat immers onder de Heere der heren. In het Grieks staat hier een werkwoordsvorm, die je ook kunt vertalen met: Blijf de Heere vrezen. Blijf de koning eren. Blijf voor hem bidden, zolang dat mogelijk is. Ook als de overheid het je moeilijk maakt.

Vers 18-30

Hier stelt Petrus een maatschappelijk probleem aan de orde, nl. de slavernij. Dat was in het Oude Oosten een normaal verschijnsel. Petrus wil de slavernij niet zomaar kritisch benaderen. Dat zou de voortgang van het Evangelie niet ten goede komen. Wel probeert hij de diepe kloof tussen heren en slaven te overbruggen met de liefde van Christus. Hij spreekt hier de huisslaven persoonlijk aan: Weest uw meester met alle ontzag onderdanig. Wees hen gehoorzaam en heb respect voor hen. En dan niet alleen hen, die goed en welwillend zijn. Dat is niet zo moeilijk maar ook ontzag blijven tonen, als uw meester verkeerd handelt... Als ze u onrecht aan doen. Maar dat gaat dwars tegen onze menselijke natuur in. Wie kan dat opbrengen? Maar nu wijst Petrus naar de Bron vs 19: Want dat is genade van God. Dat geldt ook voor onze tijd. De werksituatie is wel anders, maar er kunnen ook momenten zijn, waarop je oneerlijk wordt behandeld. Mag je dan niet voor je zelf opkomen? Ja wel, als het maar op een gepaste manier gebeurt. Maar soms moet je het overgeven aan God. Net als die slaaf, die niets verkeerd gedaan had, maar toch met de zweep geslagen werd, en door Gods genade dat kon verdragen. Anders

ligt het, wanneer je zelf fout geweest bent, en daarover gestraft wordt.

Vers 21-23

Nu stelt Petrus een voorbeeld. Het mooiste voorbeeld, dat er is: De Heere Jezus. We worden geroepen om Zijn voetstappen na te volgen, en iedere dag ons kruis op te nemen. Dat kan alleen als we iedere dag bidden om de leiding van Zijn Geest, en leven bij Zijn woord. Hoe zegt Petrus dat hier: “Die voor ons geleden heeft”. We moeten bedenken dat het lijden van Christus uniek is. Hij heeft geleden als Middelaar tussen God en de mensen. Hij leeft onder de troon van God. Hij nam de vloek van de zonde op Zich. En zo heeft Hij genade verworven voor al de zinnen. Op die manier hoeven wij niet te lijden. We zouden het ook niet kunnen. Maar Hij geeft ons wel een voorbeeld. In het Grieks staat een woord, dat je ook met “patroon” kunt vertalen. Christus is altijd de rechte weg gegaan. Ook in moeilijke situaties: Hij heeft geen zonde gedaan, en er is geen bedrog in Zijn mond geweest. Hij is altijd eerlijk Zijn weg gegaan. Dat heeft Petrus zelf gezien, toen de Heere Jezus in de zaal van Kajafas bespot werd en uit gescholden. Hij schold niet terug. Ook niet, toen Hij aan het kruis bespot werd. In tegendeel: Hij bad voor Zijn vijanden. Hij gaf het over aan Hem, Die rechtvaardig oordeelt. Hij gaf het over aan Zijn Vader. Hij nam het recht niet in eigen hand. Wat heeft ons dat veel te zeggen. Neen, je hoeft niet over je te laten lopen. Je mag op een eerlijke manier opkomen voor je recht. Pleiten voor je zaak. Dat deed de Heere Jezus ook. Maar als Hij in een bepaalde situatie aan een eind gekomen was, dan werd Hij niet verbitterd, maar gaf het over in Gods Hand.

En dat mogen wij ook doen. Bij God is het in goede handen!

Vers 24-25

In deze laatste verzen ontdekken we een duidelijke wending. Nadat Christus eerst als Voorbeeld is gesteld, wordt Hij nu gepredikt als de Borg en Middelaar. Petrus getuigt van Zijn grote liefde. Aan het kruis heeft Hij in Zijn lichaam geleden, om onze zonden. Aan het hout, zegt Petrus met nadruk. Het kruishout was het vloekhout. Hij heeft de vloek plaatsvervangend gedragen. En wie nu in het geloof aan Christus verbonden is, mag het met Petrus getuigen: Zijn dood is mijn dood. Dood voor de zonde, om nu voor de gerechtigheid te leven. Want Christus heeft de genade van de rechtvaardiging verworven, maar ook de genade van de heiliging. Calvijn spreekt dan over de “duplex gratia”. We mogen uit dankbaarheid de rechte weg zoeken in het leven, tot eer van Hem! Dat is een geloofszaak: Nu al in Christus dood voor de zonde, maar anderzijds nog zonde doen. Eenmaal zal de zonde voorgoed afsterven. Dan totaal genezen. Hier citeert Petrus Jesaja 53: door wiens striemen... De slaven wisten ook van striemen, als ze met de zweep er van

langs kregen. Maar Christus maakt dat op het diepste mee, tot verzoening van de zonde. Tot genezing van ons gebroken bestaan. Wat een grote liefde! Want voor wie deed Hij dat: Voor dwalende schapen. Maar de Herder zoekt ze op. Hij is de Herder en Opziener (episcopos-bisschop). Zo kwamen ze tot bekering. Je leven krijgt een andere richting: achter Christus aan!

Mag u daar ook van getuigen?

Vragen:

1. Moeten wij ons aan alle “menselijke” orde onderwerpen? Vergelijk vers 13 met Handeling 5:29
2. Wat betekent het, dat een christen “vrij” is? (vers 16)
3. “Vreest God” (vers 17). Hoe kunnen we dat in praktijk brengen?
4. Noem voorbeelden uit de Bijbel van gelovige slaven?
5. Wat zegt dit gedeelte over het lijden van Christus?
6. Wat betekent in vers 24: Voor de zonde dood? Vergelijk Romeinen 6:11 en Romeinen 7:19.
7. Is bekering (vs. 25) een eenmalig iets, of een groeiproces? Hoe ervaart u dat zelf?

Ds. P. van der Kraan

• *Onder een vergrootglas*

Geloof en wetenschap

Spraakmakende publicatie

De verschijning van de jongste penvrucht van prof. dr. Gijsbert van den Brink met als titel *En de aarde bracht voort* kan de lezers van ons blad nauwelijks zijn

ontgaan. Bij het uitkomen ervan is er in de *Waarheidsvriend* en het *Reformatorisch Dagblad* uitvoerig aandacht aan geschonken. En terwijl zowel de *Waarheidsvriend* als het *Reformatorisch Dagblad* al vrij snel na verschij-

ning een gedegen bespreking van het boek publiceerden, gaf het RD in de opinierubriek ook nog eens ruimte aan uiteenlopende reacties. Daarmee zal de stroom reacties nog wel niet zijn opgedroogd. Op 22 september wordt naar aanleiding van dit boek in Nijkerk onder de titel 'Evolutie. Stel dat het waar is...' een congres gehouden over 'de theologische implicaties van evolutionaire schepping'. Het aantal inschrijvingen voor dit congres is beperkt tot 500. Met andere woorden: men verwacht een grote toeloop. Er zal met dit congres wel een enorme slinger worden gegeven aan het debat over de gevolgen die (de aanname van) een evolutionair geleide schepping heeft voor de theologie. Want in die richting wijst het boek van professor Van den Brink, waarvan de ondertitel luidt 'Christelijk geloof en evolutie'. Kernvraag is welke gevolgen deze denkrichting heeft voor de geloofsleer die is geworteld in de openbaring van God, zoals deze zijn neerslag vindt in de heilige Schrift. Het laatste woord zal er op 22 september wel niet over gezegd worden.

Sympathiek

Het is Van den Brink er niet om begonnen om door middel van zijn boek de evolutietheorie te bewijzen of te verdedigen. Hij veronderstelt dat de evolutie een feit is. In zijn studie wil hij nagaan wat de gevolgen zijn voor het christelijk geloof wanneer we de evolutieleer aanvaarden. Daarbij benadrukt hij twee dingen. Het eerste is dat een student of wetenschapper het christelijk geloof niet vaarwel hoeft te zeggen om op een integere manier wetenschap te kunnen bedrijven. Het tweede is dat diezelfde student en wetenschapper evenmin het offer van hun verstand hoeven te brengen als zij aan hun geloof

willen vasthouden. Voor de schrijver kunnen wetenschap en geloof hand in hand gaan. Tot die gedachte komt Van den Brink via artikel 2 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis, waarmee we belijden dat God zich door twee boeken aan ons laat kennen: de Schrift en de natuur. Door beide boeken maakt God zich op een betrouwbare manier aan ons bekend. Als er spanning tussen beide boeken ontstaat, wordt deze niet veroorzaakt door een tekort aan betrouwbaarheid van het ene of het andere boek, maar aan onze gebrekkige interpretatie ervan. In ieder geval is de bedoeling van de auteur, namelijk om wetenschappers en studerenden van een pijnlijk dilemma te verlossen, sympathiek te noemen. Of hij hen er werkelijk mee helpt, staat te bezien. Immers, door ervan uit te gaan dat evolutie en christelijk geloof met elkaar zijn te verenigen, worden zoveel andere vragen opgeroepen. Vragen die niet zozeer raken aan de evolutiegedachte, maar veel meer aan de basis van het christelijk geloof. Als er geen offer van het intellect hoeft worden gebracht, moeten er dan wel zaken worden opgeofferd waarmee het christelijk geloof staat of valt?

Geleerde onwetendheid

Mij sprak in de boekbespreking in het Reformatorisch Dagblad aan wat de recensent, dr. G.A. van den Brink (hersteld hervormd predikant te Rotterdam-Kralingseveer) als voorkeur aangaf: de geleerde onwetendheid. Dat houdt in dat je niet capituleert voor de overmacht van de wetenschap en vervolgens het christelijk geloof eraan geeft. Het houdt evenmin in dat je krampachtig vasthoudt aan een scheppingsgeloof waarin voor wetenschappelijke bezinning geen ruimte is. Het is in tegendeel een benadering waarbij je na

grondige studie en bezinning tot de slotsom komt dat je slechts ten dele kent. Zodat allerlei vragen, die rijzen rond het bestuderen van beide boeken, nu nog niet (en misschien wel nooit in deze bedeling) kunnen worden opgelost. Mijns inziens vraagt deze erkenning, namelijk dat sommige vragen zich door ons (voorlopig) niet laten beantwoorden, ook een offer van ons verstand. Zo'n keuze heeft immers tot gevolg dat je terugtreedt voor het geheimenis van het handelen van God, dat ver overtreft al wat wij weten. Dat kan zelfs gevolgen hebben voor een eventuele wetenschappelijke loopbaan. Ooit vertelde mij een christelijke student dat hij aan het einde van zijn biologie studie de mogelijkheid had om de weg van de wetenschap in te slaan. Daarbij moest hij wel het offer van zijn geloof brengen door in (verplichte) wetenschappelijke publicaties uit te gaan van het onweerlegbare feit van evolutie. En hij ambieerde die wetenschappelijke carrière. Toch koos hij voor research in plaats van een wetenschappelijke carrière omdat uiteindelijk zijn geloof hem liever was dan de wetenschap. Zou zo'n keuze niet kunnen samenhangen met het volgen van Jezus en de daarmee verbonden zelfverloochening? (Mark. 8:34).

Luxe positie

Iets vergelijkbaars herinner ik mij van een ontmoeting met een aantal jongeren achter het voormalig IJzeren Gordijn zo'n 33 jaar geleden. Het was in Hongarije, waar in die tijd (vergeleken met sommige buurlanden) een gematigd communistische regiem heerste. Christenen hadden wat meer bewegingsvrijheid dan in andere Oostbloklanden. Toch was die vrijheid begrensd. Wie christen was en daarvan getuigde, zag zich in zijn maatschappelijke ontplooiing beperkt. Zo was het een drietal jongeren uit eenzelfde christelijk gezin vergaan. Het waren intelligente jongelui. Alle drie hadden zij het diploma van de middelbare school op zak. En ze ambieerden alle drie een universitaire studie. Maar de deur van de universiteit bleef voor hen gesloten omdat zij belijdende christenen waren. Zij brachten dit offer van hun verstand echter met vreugde, om Christus' wil. Wij in onze betrekkelijke luxe positie moeten op dat punt misschien wel meer in de leer gaan bij vervolgte medechristenen. Zij offeren om Christus' wil vaak heel wat meer op dan alleen hun verstand.

Ds. J.M. Molenaar

● *Dordtse Leerregels*

Vijf vingers omhoog

Inleiding

Eerst door haar belijden zijn de bijeenvergaderde gemeenten in de volle zin des Woords Kerk geworden. Haar belijden is haar proclamatie, haar zelfstandigheid-

oorkonde, haar identiteitsverklaring, haar mondigheidsakte. Plechtig spreekt zij uit, dat God voor haar geen bange vraag meer is, maar dat zij Hem kent. En zij spreekt dat

uit, niet in geheimtaal, niet in tongen, maar in klare zinnen, weloverwogen, theologisch doordacht, en met moedige afwijzingen van meningen, die ermee in strijd zijn.” Het zijn woorden van W. Aalders. Ze raakten mij opnieuw. In een aantal artikelen willen we één van de belijdenisgeschriften van de Kerk voor het voetlicht brengen: De Dordtse Leerregels. We zullen ontdekken dat ook deze belijdenis niet minder is dan ‘een stok om te slaan, een staf om te gaan en een loflied om op te zingen (A.A. van Ruler).’ In dit inleidende artikel willen we het ontstaan, de achtergronden en de globale inhoud op het spoor komen.

Ontstaan

De Dordtse Leerregels zijn geboren aan het begin van de zeventiende eeuw. Een theologisch debat tussen de Leidse theoloog Arminius en zijn collega Gomarus groeide uit tot een conflict. Het conflict ging over de uitverkiezing. Niet alleen theologische tegenstellingen, maar ook politieke en maatschappelijke tegenstellingen speelde hierbij een rol. Uiteindelijk groeide het uit tot een nationaal conflict. In 1610 stelden de aanhangers van Arminius

hun opvatting op in een uit vijf stellingen bestaande Remonstrantie. De tegenstanders reageerden met een Contra-Remonstrantie.

Op de Generale synode van Dordrecht

(1618-1619) werd over het conflict beslist. De remonstranten probeerde met ellenlange redevoeringen de bevoegdheid van de synode aan te vechten. Over het eigen standpunt hield men zich op de vlakte. Aan een bespre-

king van het eigenlijke leergeschil kwam men op deze manier niet toe. Op 14 januari 1619 zond de synodevoorzitter Johannes Bogerman

- in overleg met de commissarissenpolitiek
- de remonstranten weg met de emotionele woorden: 'dimittimini, exite, exite' (wij zenden u weg, gaat heen, gaat heen). Vervolgens werden de leerregels opgesteld en in de 136ste zitting vastgesteld. Op 6 mei 1619 werden zij in de Grote Kerk te Dordrecht afgekondigd.

Achtergrond

De Leerregels volgen in vijf hoofdstukken de vijf punten van de Remonstrantie op de voet. Allereerst wordt er een positieve uiteenzetting van het gereformeerde standpunt gegeven, als een staf om te gaan. Vervolgens wordt de remonstrantse visie op het betreffende punt verworpen, als een stok waarmee de dwaling wordt weggeslagen.

Alleen waar ging het conflict nu eigenlijk over? Volgens de remonstranten voorziet God het zaligmakend geloof. God verkiest 'uit geloof'. Hiermee wordt de vrije instemming van de mens voorwaarde voor het door God geschonken geloof. De contraremonstranten menen dat God het geloof voorbeschikt. God verkiest 'tot geloof'. Daarmee is de zekerheid van het heil veilig gesteld en wordt het geloof niet afhankelijk gemaakt van de keus en welwillendheid van de mens. Wie zich in deze ogenschijnlijk abstracte gedachtegangen verdiept, komt al snel tot de ontdekking dat het hier niet zomaar gaat over het leerstuk van de 'uitverkiezing'. Het gaat om veel meer. Wie is de mens? Wie is God? Wat is verkon-diging? Wat is zielzorg? Dit inhoudelijke debat werd daarom al spoedig een publiek debat. De historicus A. Th. van Deursen wees er op dat juist in een tijd van grote zuigelin-gensterfte en korte levensduur, dit debat raakt aan de diepste levensvragen. Wie leeft in een

tijd waarin het sterftecijfer hoger is dan het geboortecijfer beseft heel diep: het gaat hier over het eeuwig behoud of eeuwig verderf van ons en onze kinderen.

Kerk der eeuwen

We dienen altijd te beseffen dat de Dordtse Leerregels niet zomaar uit de lucht zijn komen vallen. Deze belijdenis is verbonden met de kerk der eeuwen. Het theologische debat werd al gevoerd door Augustinus en Pelagius. Daarbij komt nog dat de synode van Dordrecht niet zomaar een synode was in een klein 'kikkerlandje' ergens aan de zee. Alleen al de vele buitenlandse theologen die aanwezig waren, bewijzen dat het hier gaat om een brede internationale beweging. Het is een beweging die tot vandaag zich verbonden weet in de kernen van het gereformeerd belijden. In de Angelsaksische wereld is er een mooi ezels-bruggetje gevonden om in vijf kernpunten deze leer van het calvinisme samen te vatten. De eerste letters vormen het woord TULIP (het Engelse woord voor tulp). In Nigeria kennen ze de tulp niet. Zij spreken liever over vijf vingers die naar de hemel wijzen. Hoe het ook zij, in vijf kernwoorden is ook de inhoud van de Dordtse leerregels samen te vatten.

1. Total Depravity: Totale verdorvenheid.
2. Unconditional Election: Onvoorwaardelijke verkiezing.
3. Limited Atonement: Beperkte verzoening.
4. Irresistibility of Grace: Onweerstaanbare genade.
5. Perseverance of te Saints: Volharding van de heiligen.

Discussie

De discussie over het gezag van de Dordtse Leerregels is nooit stilgevallen. In de

gereformeerde gezindte is soms de neiging om deze Leerregels uit te leggen binnen een raamwerk van noodlotsdenken, waarbij de verantwoordelijkheid van de mens wordt verwaarloosd. In het gesprek tussen gereformeerden en lutheranen is de discussie opgelaaid in de totstandkoming van de Protestantse Kerk in Nederland en leek de scherpste te worden weggepoetst in de zogenaamde Konkordie van Leuenberg. Voortdurend worden er pogingen gedaan om de Dordtse Leerregels monddood te maken. Het gaat echter juist in

deze Leerregels om het geheim van de rechtvaardiging van de goddeloze. Wie daarover zucht, zit altijd verkeerd. Nergens wordt in de Bijbel immers gezocht over de God Die zondaren verkiest. Wie hierover zingt, bevindt zich in goed gezelschap. Juist in dit belijdenisgeschrift spreekt de Kerk immers uit dat zij haar God kent. Niet in geheimtaal, maar in klare zinnen zingt zij het loflied van Hem voor Wie, door Wie en tot Wie een mens leven mag.

Ds. J. van Dijk

● *Dordtse Leerregels*

Hoofdstuk 1, artikel 1-5

Geen aanknopingspunt

1) In artikel 1 lezen we over mensen, die allemaal gezondigd hebben in Adam. Wat is dat? Lees Romeinen 5: door de ongehoorzaamheid van één mens zijn alle mensen zondaars geworden. Dat is een bewuste keus. Daarom lezen we over: vloek, eeuwige dood, schuldig. De eeuwige dood, weet u wat dat inhoudt? Drie dingen: a) ik ben met mijn hart dood voor God; b) we moeten sterven en c) eeuwig van God gescheiden zijn. Er staat: verdorven. Wat is dat? Een eeuwige veroordeling, zonder voorwaardelijke straf, geen kans op strafvermindering, maar veroordeeld tot een eeuwigheid lang. Wat staan we er schuldig op. Nergens bij ons een aanknopingspunt voor God te vinden om naar ons om te zien in gunst en genade. Bij niemand. Wel een verwerpingspunt, zodat God zou zeggen:

“ga weg van Mij, allemaal”. Zo staat het er met ons allemaal voor.....

Eénzijdige liefde

2) Lees artikel 2: maar... Wat maar? God zorgt dat er een weg is zodat niet het verdiende loon van dood en verderf ontvangen wordt, maar het eeuwige leven. Onmogelijk, zegt u? Ja, maar niet bij God. Hoe kan dat? Hoe zit onze liefde in elkaar? Iets in elkaar trekt ons naar elkaar toe. Er groeit liefde van twee kanten. Anders gaat het niet. Maar de liefde van God is totaal anders: Zijn liefde komt van één kant. Ja, en hoever gaat God daarin? Zover, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon, Zijn enigst Kind, want meer had God er niet, alleen die Ene, dat Hij die zond naar deze wereld. Wie kan dat? Wie wil dat? God! Vrijwillig en bewust. Hij stuurt Zijn Zoon als

Verlosser in deze wereld, want bij Hem is vergeving voor velen. Het draait echt om Hém: wie in Hem gelooft, staat er, zal niet verderven, maar het eeuwige leven hebben. Een zeer blijde boodschap voor ons allemaal....

Beroepingswerk

3) In artikel 3 lezen we: tot geloof brengen. Hoe gaat dat? God zendt verkondigers. Geen discussieleiders, geen propagandamakers. Verkondigers zijn omroepers van het Evangelie van Christus. Daar heeft God veel werk aan. Hoe zo? Staan de verkondigers klaar? Nee, God roept ze stuk voor stuk en legt het woord van verzoening in hen. Zó bewegen zij mensen tot geloof: laat u met God verzoenen, doe dat toch! Gods beroepingswerk: Hij wijst de plaats aan, waar de verkondigers de boodschap moeten en mogen brengen, tot wie Hij wil en waar Hij wil. U denkt: 'heeft het wel zin als er een uitverkiezing is om naar de kerk te gaan, je kunt er toch niets aan doen en als je erbij bent, kan God je ook thuis of op het voetbalveld of op je werk in je hart grijpen'. Dat is een list van de duivel. De kerkdienst is dé plaats om de prediking van Jezus Christus te horen: dat God geen lust heeft in onze dood, maar in onze bekering en in ons leven. Wie durft te beweren dat dat niet zo is?

Twee reacties

4) In artikel 4 lezen we over twee reacties. De eerste reactie is: ongelooft. Wat is dat? God zegt: "Ik zoek uw redding en eeuwig geluk". Wat zegt het ongelooft? "Heere God, dat kunt U wel zeggen, maar dat geloof ik niet, daar ga ik niet op in". Dan vertrouw je God niet. Dat is niet zonder gevolgen, staat er. Wat dan? Dan blijft de toorn van God op mij. Wat is

de toorn van God? Dat God zegt: "u komt zo niet binnen bij Mij, met dat ongelooft". Elke keer als ik de prediking hoor en me niet bekeer tot God, blijft Gods toorn op mij. De tweede reactie is: aannemen. Aannemen betekent: de Heere Jezus omhelzen, met een gebaar van intense liefde, U bent mijn Zaligmaker, ik kan U niet missen. Er staat bij: met een waarachtig en levend geloof. Waarom? Omdat er zoveel soorten geloof in omloop zijn, in en buiten de kerk. De Bijbel kent één geloof: een waarachtig en levend geloof in de Heere Jezus. Al het andere vervalt! Maar dat ene geloof is zo'n kostbaar geloof: de toorn van God wordt van me afgenomen en ik ontvang het eeuwige leven.

Wat de oorzaak is

5) Lees artikel 5: ongelooft is mijn eigen schuld. Daar kan ik niemand de schuld van geven dan alleen mezelf. Tel eens op: zoveel preken gehoord, goede preken, indrukwekkende preken, op verenigingen over Gods Woord gesproken, vaak uit de Bijbel gelezen thuis en nog niet bekeerd?? Dat zit in mij, want ik wil niet!! En als u wel gelooft? Dat is een gift van God. Dat wordt met 2 teksten onderstreept. Zoek ze op. Wat betekent dat? Dat wij buitenspel gezet worden. Hoe zo? Dat God de eis om te geloven op uw hart bindt en u ontdekt "ik heb het niet, kan het niet", wat dan? Dat is het keerpunt. Het keerpunt waar je het geloof in Jezus Christus ontdekt, nodig krijgt en ontvangt. Wie dat ontvangt, ervaart dat geloven in Jezus Christus genade is of niet? Voor wie dat zou willen ontvangen, geldt maar één boodschap: "geloof Zijn heil- en troostrijk woord, verhardt u niet, maar laat u leiden".

• Organisatienieuws

Wijzigingen adresboekje 2015

De volgende wijziging in "het Adresboekje" doorvoeren:

1) het adres van de penningmeester dhr. P. Koert van de MV "Paulus" te Ridderkerk-Oostendam (blz. 32) is gewijzigd: Sophia-promenade 248, 3344 EE Hendrik Ido Ambacht.

Met vriendelijke dank voor uw medewerking,
Ds. J. van Dijk, secr.
e-mail: ds.j.vandijk@hetnet.nl

Secretarissen van de mannenverenigingen

Voor het seizoen 2017-2018 kunt u folder materiaal en posters bestellen bij ons bondsbureau.

U kunt dat doen via
bonds bureau@filternet.nl of
telefonisch 033-2456699.

Met vriendelijke groeten,
J. van Capelleveen, Veenendaal

Voor al onze activiteiten zie onze agenda op
www.hervormdemannenbond.nl

• Boekbesprekingen

Een gebed voor elke dag.

J.H. Gunning J. Hz. Uitgeverij Groen Heerenveen, € 5,95.
Een klein boekje is het. Passend in de binnenzak van een colbert. Eenvoudig uitgevoerd. Zonder gegevens aan de buitenkant. Het Voorwoord van de uitgever geeft meer informatie.

In 1935 verscheen de eerste druk. J.H. Gunning J. Hz. vertaalde dit boekje uit het Duits. Zijn oorspronkelijke voorwoord is opgenomen en te vinden op de laatste bladzijden. De uitgever noemt het kleine boekje 'een dagelijkse reisgenoot in de stille tijd en bij het bidden tot God.'

Zo 'reist' het vanaf de eerste dag van dit jaar ook met mij mee. Voor elke dag van het jaar is een kort gebed opgenomen. Het zijn gebeden die breed zijn en diepgang hebben. Ik noem het gebed van de dag dat ik deze boekbespreking schrijf, 19 januari: Almachtige God, ik dank U dat U mij tot Uw gemeenschap geroepen hebt. Leer mij bidden zonder ophouden. Verlos mij uit de verslaving van mijn aardse gedachten, die mij verhinderen aan U te denken. Schenk mij de vrijheid van hemelse blijdschap. Verdiepend voor de verborgen omgang met de HEERE!

E. de Mots

Dr. M.J. Kater, dr. A.J. Kunz en drs. Sarina Brons-van der Wekken, **Kinderen voor de Koning, Geloofwaardig opvoeden in gezin, kerk en op school**, uitg. De Banier 2016, 109 blz., prijs € 9,95.

De auteurs geven helder aan dat het er in de christelijke opvoeding om gaat kinderen van jongs af bij Jezus te brengen. Kinderen zijn bij Hem welkom. En ze hebben het ook nodig tot Hem te komen! In meer dan één hoofdstuk komt in dit verband de waarde van de kinderdoop ter sprake en wat de Heere daarin belooft. Zowel theologische als opvoedkundige gezichtspunten komen ter sprake. Ook heel praktisch bijvoorbeeld t.a.v. bidden en de kerkdienst. Ook het punt van welk Godsbeeld draag je over. Daarbij wordt terecht benadrukt dat het belangrijk is om met twee woorden te spreken (pag. 77). Van harte ter verwerking aanbevolen.

J.P. Nap

W. Verboom, **Niemand heeft ons méér lief - De heilsfeiten in de belijdenis van de kerk der eeuwen**, Apeldoorn: De Banier, 2017., 116p., prijs € 9,95 (ISBN 9789402902631)

In dit boekje bespreekt de schrijver de manier waarop de heilsfeiten in de belijdenis van de kerk ter sprake komen. Drie belijdenissen van de Vroeg Kerk en zeven belijdenissen van de kerken van de Reformatie

komen aan de orde. Een mooi uitgevoerd boekje waar de lezer spontaan zin krijgt om zich (weer) te verdiepen in de belijdenis van de kerk der eeuwen. Het boekje kan individueel gebruikt worden, maar kan ook zijn dienst doen in kringverband. Elk hoofdstukje wordt afgesloten met gespreksvragen. Een mooi boekje om versterkt te worden in het geloof dat er niemand is die ons meer lief heeft dan Jezus Christus.

J.M. Molenaar

„Verlaat mij niet”, geschreven door ds. F. Bakker. Uitgeverij: de Banier, Apeldoorn 2016. Prijs € 10,95.

Dit boekje heeft als ondertitel: gedachten bij het ouder worden.

Het zijn negen meditaties, die samengesteld zijn uit eerdere boeken van ds. F. Bakker. Ze lezen makkelijk en zijn rijk van inhoud. Door alle meditaties heen loopt de rode draad van de opzoekende liefde van Christus voor mensen, die het niet verdiend hebben. Ja, Christus zoekt op en houdt Zijn kinderen vast, tot het einde toe. Het is Zijn werk alleen! De achtste meditatie, die gaat over 2 Korinthe 4 vers 7: een aarden vat, is een afscheidsbrief aan zijn gemeente Driebergen, waar Ds. Bakker (1919-1964) op middelbare leeftijd is overleden aan een ernstige ziekte. Neem en lees dit boekje. Van harte aanbevolen!

J. van Dijk

Dr. J.G. Woelderink, **Belijdenis en Avondmaal**, een klein boekje met een rijke inhoud, bewerking door Tonnie van Andel, Uitwijk 2016, 51 blz., prijs € 7,95.

Dit boekje van dr. Woelderink kreeg de bewerker in 1959 bij zijn geloofsbelijdenis van zijn kerkenraad. Het is van grote invloed geweest op zijn persoonlijke geloofsbeleving. Daarom heeft hij het nu bewerkt voor de huidige tijd. Een ‘hertaling’ noemt hij het bewust niet, en terecht. Het is een bewerking. Daarbij is wel de oorspronkelijke hoofdstukindeling gevolgd. Het thema is nog altijd voor belijdeniscatechisanten een aangelegen punt. Wie het boekje in zijn oorspronkelijke tekst wil lezen, kan natuurlijk in oude uitgaven terecht, maar bijv. ook in de bundel ‘Verbond en bevinding’, die in 1974 bij Bolland werd uitgegeven.

J.P. Nap

B.J. Spruyt (red.), **Romantiek en stichtelijkheid - Nagelaten geschriften van ds. J.T. Doornebal**, Apeldoorn: De Banier, 2016., 541p., prijs € 24,95 (ISBN 9789462782518).

Na het eerste boek (Als je eenmaal hebt liefgehad) verschijnt nu een tweede boek. Zeker onder het lezerspubliek van de Hervormde Vaan zal dit boek zijn weg wel vinden. Het portret dat in het eerste deel van het boek wordt geschilderd van ds. J.T. Doornebal is waardevol. De schrijver voert ons mee in het leven van deze vrijgezelle dominee dat getekend werd door een mengeling van tragiek, mystiek, liefde voor kerk, natuur en erfgoed. In het tweede deel zijn veertien teksten, lezingen en artikelen te vinden die voor het eerst in druk verschijnen. In het nawoord legt dr. Spruyt vooral de vinger bij een gemis in onze tijd aan katholiciteit, stijl, ethiek van het gewone leven. De verbinding van bevindelijke diepte en katholieke breedte zijn we aan het kwijt raken. Met de verschijning van dit boek kan de lezer deze stelling zelf beoordelen. Aanbevolen!

J.M. Molenaar

Matthew Henry, **Leren bidden**, Apeldoorn: De Banier, 2016., 414p., prijs € 19,95 (ISBN 9789462786387).

Dit mooie boek is opnieuw uitgegeven om christenen te

helpen en te bemoedigen bij hun gebeden in het openbaar en persoonlijk. In dit boek is de complete tekst van het boek - A Method for Prayer - en drie preken over het bidden van Matthew Henry samengevoegd. In de bijlage, aan het eind van het boek, vindt de lezer een complete samenvatting van de methode voor het bidden van Matthew Henry. Met deze uitgave is er een klassiek werk verschenen. De pastorale toon en de warme manier waarop de predikant van de bekende Bijbelcommentaren schrijft doet weldadig aan. Het boek houdt de westerse christen van vandaag een confronterende spiegel voor.

J.M. Molenaar

• Overlijdensberichten

Met droefheid geven wij u kennis dat de Heere op 27 juni uit ons midden heeft weggenomen ons trouw en meelevend lid

WOUTER BERKHOF

in de leeftijd van 89 jaar.

Met dankbaarheid denken wij terug aan zijn vele bijdragen die hij vanaf 1964 tot heden als lid en oud-bestuurslid op onze verenigingsavonden heeft gegeven.

De Heere schenke zijn troost en nabijheid aan zijn vrouw, kinderen, klein- en achterkleinkinderen.

Bestuur en leden van
Mannenvereniging
"Schrift en Belijdenis" Nijkerk

Juni 2017

Met ontroering delen we u mede, dat na een tijd van afnemende gezondheid op 30 juni 2017 in zijn Heere en Heiland is ontslapen

MARTIN JAN MEIJWAARD

op de leeftijd van 87 jaar.

Met dankbaarheid gedenken we zijn jarenlange trouw en betrokkenheid tot het einde toe, voor onze mannenvereniging.

Vele jaren was hij secretaris en later voorzitter. Beide functies vervulde hij met grote toewijding, kennis en liefde.

De Heere vertrooste zijn vrouw, kinderen, klein- en achterkleinkinderen met Zijn nabijheid.

Bestuur en leden van mannenvereniging
'Calvijn'

Zwolle, augustus 2017

1e voorzitter: Ds. J.H. Lammers
Pelikaan 34, 2986 TB Ridderkerk
T 0180 424636 • j.h.lammers@hetnet.nl

2e voorzitter: Ds. J.P. Nap
Dorpsstraat 180, 6741 AR Lunteren
T 0318 483717 • dsjpn@hetnet.nl

1e secretaris: Ds. J. van Dijk
Callunalaan 12, 6721 HA Bennekom
T 0318 304955 • ds.j.vandijk@hetnet.nl

2e secretaris: Dhr. C.D. Groenendijk
Koolmees 35, 2986 VB Ridderkerk
T 0180 423817 • c.d.groenendijk@hetnet.nl

1e penningmeester: Dhr. C. Oosterom
Jan van Aemstelstraat 7, 3411 XK Lopik
T 0348 551496 •
accountant.c.oosterom@planet.nl

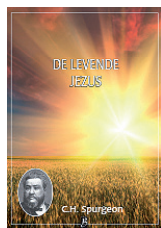
2e penningmeester: Dhr. J. van Capelleveen
Valleistraat 60, 3901 RT Veenendaal
T 0318 516930 • jvancapelleveen@solcon.nl

Lid: Ds. E. de Mots (Redactie-adres)
Joh. Willem Frisostraat 38, 7462 GX Rijssen
T 0548 519549 • e.de.mots@solcon.nl

Lid: Ds. J.M. Molenaar (Themadagen)
Vossenakker 2, 6711 CZ Ede
T 0318 307748 •
ds.jmmolenaar@hervormdede.nl

Lid: Ds. A. Snoek (Verdiepingsconferentie 23+)
Kerkstraat 8, 4041 XB Kesteren
T 0488 723120 • asnoekvdm@solcon.nl

Overlijdensberichten:
J. Bout & Zn., Postbus 3, 1270 AA Huizen
E info@boutdruk.nl (o.v.v. Herv. Vaan)
Mutaties: Schriftelijk melden aan het Bonds bureau
Bestuurswijz. moeten naar de 1e secretaris

C.H. Spurgeon, **De levende Jezus**, Zeven preken van C.H. Spurgeon, uitg. P. Boekhout 2016, 108 blz., prijs € 8,45.

Dit boekje is nummer 44 in een serie preken van de bekende Spurgeon, waar nu al zo'n 20 jaar twee delen per jaar in verschijnen. Deze bundel bevat preken over zes teksten uit het NT en één uit het OT. Sprankelend verkondigt Spurgeon hier de Christus. De Zaligmaker. In Zijn grootheid, heerlijkheid, barmhartigheid, zondaarsliefde enzovoort. Hij wordt hier voor de lezer uitgestald en aangeprezen als de enige Verlosser van onze zonden. De titel is dan ook raak gekozen. Een paar keer meldt hij zelf dat hij graag in de lijn van Puriteinen als Owen preekt. In deze uitgave wordt de HSV gebruikt, maar dit wordt verder niet uitdrukkelijk vermeld. Een mooie bundel om te kauwen en te herkauwen.

J.P. Nap

In de schuilplaats van de Allerhoogste.

Zeventien studies bij de Psalmen, ds. Henk Poot. 2016 Royal Jongbloed – Heerenveen. Prijs: € 9,95.

Bepaald geen doorsnee uitleg van de Psalmen. Zo zou ik deze uitgave willen typeren. De auteur begint met Psalm 86 en eindigt met Psalm 125. Er is een deel aan voorafgegaan en ik verwacht dat er nog een derde deel volgt tot Psalm 150. Deze studie valt niet alleen op door de originele en verfrissende uitleg maar ook door de uitwerking. Daar wordt in de eerste bladzijden uitvoerig rekenschap van gegeven. Tevens volgt een uitleg over 'de structuur van de psalmen'. Opvallend onderdeel daarin: de schrijver maakt bij de uitleg ook gebruik van de getalswaarde van woorden. Dat leidt bij de uitleg van de Psalmen tot een verrassende uitleg. Ik ben er wel wat verlegen mee of dit (altijd) ook zo kan en mag. Wordt er dan niet teveel waarde gehecht aan de getalswaarde? Intussen zijn het grondige studies met genoeg verdieping en zeer geschikt voor bespreking in kringen. Elk hoofdstuk

sluit af met 'Persoonlijke overdenking en gebed, Bespreking met de groep' en 'Afronding'.

E. de Mots

Maarten Luther, **In de volheid van de tijd**, Overdenkingen over Galaten 4, uitg. De Banier, Apeldoorn 2016, 86 pag., prijs € 11,95.

Een klein handzaam boekje met overdenkingen van

Luther over Gal. 4:1-7. Hij schreef deze tijdens zijn 'gevangenschap' op de Wartburg in 1521-1522. Verwacht hier geen kopie van zijn grote commentaar op de brief aan de Galaten. De tekst in dit boekje is minder voor studenten bedoeld en meer voor het volk. Luther werkt Paulus' beeldspraak over het kind als erfgenaam uit. Op deze wijze stelt hij het wezenlijke thema van de Reformatie aan de orde: de rechtvaardiging door het geloof.

J.P. Nap

C.H. Spurgeon, **Het Heilig Avondmaal**, zeven preken van C.H. Spurgeon, vertaald door Liesbeth van Klinken, Tholen: P. Boekhout, 2016., 104 p., prijs € 8,45 (ISBN 9789075957723)

Deze boekenserie werd opnieuw aangevuld. Nu met zeven preken van de prins der predikers over het Heilig Avondmaal. De meeste preken gaan over de woorden van Paulus uit 1 Korinthe 11. Wie de preken van deze predikant kent, zal zijn stijl en inhoud herkennen. Een uitleg die zich richt op de harten van de hoorders. Een ruime nodiging voor zondaren tot Christus. Een radicale vermaning voor onboetvaardige zondaren om zich te haasten omwille van hun leven. Juist in een week van voorbereiding op het Heilig Avondmaal kunnen deze preken ons leiden naar Christus en Zijn tafel.

J.M. Molenaar

UITNODIGING

BONDS DAG 2017 MET 4 MANNENBONDEN

Christelijke Gereformeerde, Hersteld Hervormde,
Gereformeerde Gemeenten en de Hervormde Mannenbond.

D.V. ZATERDAG 28 OKTOBER
IN DE OUDE KERK TE PUTTEN

Aanvang: 10.00 uur

● Thema: "500 jaar Reformatie"

AGENDA:

1. Opening door de voorzitter Mannenbond CGK,
ds. C.J. Droger
2. Referaat door prof. dr. A. de Reuver te Waddinxveen:
● "Luther"
3. Betuiging van aanhankelijkheid aan Zijne Majesteit de Koning
4. Bespreking van de ingekomen vragen
5. Sluiting morgenvergadering door de voorzitter Mannenbond HHK,
ds. J.C. den Toom
6. PAUZE van 12.00 – 13.30 uur
7. Opening middagvergadering door de voorzitter Mannenbond
Ger. Gem., ds. E. Bakker
8. Referaat
● "Calvijn"
9. Zangpauze
10. Bespreking van de ingekomen vragen
11. Sluiting door de voorzitter Hervormde Mannenbond
ds. J.H. Lammers

N.B. De vragen kunnen schriftelijk worden ingeleverd. Om praktische redenen is het onmogelijk de vragen mondeling te stellen.

● Iedereen is hartelijk welkom!

C.D.G. (secr. commissie 4 bonden)